

PYHÄ STEFANOS

Pekka Ervastin esitelmä 26.12.1929

Vietämme tänään Tapania, ja samalla tämä päivä on omistettu kristikunnan ensimmäisen marttyyriin, Stefanoksen muistolle, Stefanoksen, jota katolinen kirkko nimitti pyhäksi. Tapani on oikeastaan vanha, pakanallinen juhla täällä pohjoismaissa, ainakin vanha germaaninen juhla Freyn kunniaksi. Silloin erikoisesti juhlittiin hevosta, joka oli omistettu Frey-jumalalle. Sinä päivänä ajettiin hevosilla kilpaa, ja sentähden on, vielä, niinkuin tiedämme, olemassa tai ainakin on ollut näihin aikoihin saakka olemassa n. s. Tapaninajo. Tämä vanha Frey-juhla ei ole ollut missään tekemisissä kristikunnan Stefanoksen kanssa, mutta Stefanoksen päivä asetettiin näin lähelle Kristuksen syntymäpäivää sentähden, että, niinkuin katolinen kirkko on selittänyt, Stefanos oli ensimmäinen marttyyreista, lähinnä Mestari Jeesusta. Huominen päivä on oikeastaan vanhastaan omistettu Johannes-evankelistalle, vaikka nykyisessä almanakassa ei ole sitä, vaan nimi Hans, ja ylihuominen päivä on omistettu viattomille lapsille. Katolinen kirkko on nimenomaan huomauttanut, että nämä kolme päivää ovat omistetut marttyyreille. Samalla näissä marttyyreissa ilmenee marttyyriuden kolme eri lajia ja sentähden ne on asetettu kaikki Jeesuksen syntymän läheisyyteen, että ne olivat häntä itseään lähinnä. Stefanos nyt oli ensimmäinen marttyyri ja hänessä ilmeni se marttyyrius, joka sekä tapahtui ulkonaisesta pakosta että samalla oli vapaaehtoinen. Siinä oli samalla hänen oma tahtonsa mukana. Johannes-evankelistassa taas näemme sellaisen marttyyriin, joka oli omasta vapaasta tahdostaan marttyyri, antautui kärsimykseen uskon puolesta, mutta ei kärsinyt ulkonaista marttyyrikuolemaa. Kolmas laji marttyyriutta on näiden viattomien lasten marttyyrius, joka oli siinä, että ne eivät itse mitään tahtoneet eivätkä ymmärtäneet, mutta vain

ulkonaisesti kärsivät marttyyrikuoleman. Näillä lapsilla tarkoitetaan niitä, jotka murhattiin Herodeksen toimesta silloin, kun Jeesus oli syntynyt, niinkuin evankeliumissa kerrotaan. – Näin on siis alusta saakka ollut kristikunnassa kolmenlaista marttyyriutta, joiden muistoa on vietetty näin joulun lähipäivinä.

Aikomukseni olisi nyt kiinnittää huomiomme hetkeksi pyhään Stefanokseen, kristikunnan ensimmäiseen marttyyriin. Kaikki ovat lukeneet, mitä hänestä kerrotaan Apostolien Teoissa, ja paljon muuta ei hänestä tiedetäkään. Legendoista on lisäksi kertomuksia hänen ihmetöistään, jotka olivat siinä, että hän paransi paljon sairaita ja herätti kuolleistakin. Sanottiin Stefanoksen herättäneen kuusi ihmistä kuolleista ja parantaneen hyvin monia. Ohimennen mainitaan myös Apostolien Teoissa, että hän teki ihmeitä ja paransi sairaita, mutta ei ole sen tarkemmin kerrottu yhtään tapausta. Sitä vastoin katolisissa legendoissa kyllä kerrotaan yksityistapauksiakin. Nämä tapaukset sattuivat osittain hänen eläessään, mutta myöskin, niinkuin aina on katolisessa kirkossa ollut laita, hänen kuolemansa jälkeen. Kun hänelle pystytettiin kirkkoja, niin siellä saattoi parantua siten esim., että pantiin liinavaatteet alttarille ja kun ne olivat siinä vähän aikaa, ja sairaat sitten ne panivat päällensä, niin he paranivat. Tuollaisia legendoja on kyllä Stefanoksesta, ja niistä kertovat tietysti myös kirkkoisät, kuten esim. kirkkoisä Augustinus, eikä niistä muuten katolinen kirkkokaan tietäisi, jollei niistä olisi muistiinpanoja jäljellä. Mutta sellaiset muistiinpanot, sellaiset legendaariset kertomukset vähemmän kiinnostavat meidän mieltämme. Onhan luonnollista, että Stefanos, niinkuin muutkin uskonsankarit, paransi sairaita mutta missä määrin sitten sitä tapahtui hänen kuolemansa jälkeen, on toinen kysymys. Sellaisista asioista katolisessa kirkossa paljonkin puhutaan eri pyhimysten elämäkerroissa, mutta siinä kuitenkin kai suurimpana tekijänä on ollut ihmisten oma usko. Se, että hän paransi sairaita eläessään, on aivan luonnollista.

Se, mikä kuitenkin Stefanoksessa erikoisesti saattaa kiinnittää meidän mieltämme nykyaikaisina totuudenetsijöinä on, että Stefanos tuntuu olevan totuudenetsijä meikäläisessä mielessä ja tuntuu päässeen selville juuri niistä asioista, joista mekin olemme ymmärtäneet päässeemme selville tässä meidän Ruusu-Risti-liikkeessämme. Samoin tietysti silloin tällöin pitkin kristikunnan historiaa jotkut liikkeet ovat päässeet selville tästä samasta asiasta, nimittäin Jeesuksen suuresta merkityksestä moraalisenä opettajana, eettisenä uudestisyntyjänä ihmiskunnassa. Sitä puolta on yleensä kaikista vähimmin ymmärretty kirkossa, niinkuin tiedämme, ja sentähden on hyvin huomattavaa aina, kun jokin n. s. lahko silloin tällöin on ymmärtänyt sen ihmeellisen merkityksen, mikä on ollut ja on Jeesuksen siveysopilla. Nyt tuntuu siltä, että Stefanos juuri oli niitä alkuperäisiä kristityitä, jotka ottivat vastaan Jeesuksen sanoman, kätki sen ja ymmärsi sen syvästi. Niin vähän kuin Stefanoksesta kerrotaankin, niin on kuitenkin ymmärrettävissä muutamia seikkoja hänen suhteensa. Minä tahdon kertoa teille eräästä sellaisesta kohdasta hänen elämässään.

Stefanos ei esiinny kristinuskon ensimmäisessä historiassa ennen kuin silloin kun ensimmäinen seurakunta oli syntynyt Jerusalemissa, siis Jeesuksen kuoleman jälkeen. Ennen hänestä ei tosin mitään mainita, mutta tietenkin meidän on aivan mahdotonta ymmärtää, että Stefanos olisi voinut vasta silloin, kun ensimmäinen seurakunta oli perustettu, tutustua kristinuskoon, ja sitten aivan kuin muutamassa päivässä tulla marttyyriksi. Hänen esiintymisensä sellaisena kuin hänet kuvataan Apostolien Teoissa, on siksi pätevä, että hänen on täytynyt pitkähkön aikaa seurata kristinuskon kehitystä ja leviämistä ja tutustua sitä koskeviin asioihin. Sentähden emme ollenkaan pidä mahdottomana sitä seikkaa, jonka nyt tahdon kertoa.

Stefanos oli nuoresta saakka ollut totuudenetsijä samassa merkityksessä kuin sittemmin Paavali, nimittäin siinä, että hän

katseli elämää, katseli elämän kaikkia ilmiöitä ja tunsu sydämessään ja hengessään, että ihmisten pitäisi noudattaa lakia sen oikeassa hengessä, että ihmisten pitäisi tulla paremmiksi, että ihmisten pitäisi luopua synnistä. Hän oli olento, jollaisia on yhä enemmän meidän aikanamme, joka tunsu voittamatonta vetäymystä hyvään ja oikeaan, kaikkeen puhtaaseen ja kauniiseen. Hän ymmärsi sisässään, että elämä ei ollut olemassa sitä varten, että me täällä nauttisimme ja pitäisimme hauskaa. Elämä ei ollut olemassa itsekkäitä tarkoituksia, vaan jotakin korkeampaa tarkoitusta varten. Tässä elämässä ihmisen pitää kasvattaa itseään, tulla paremmaksi. Stefanos huomasi pitkin matkaa nuoresta saakka, että ihmiset hyvin vähän ymmärsivät tätä seikkaa ja panivat sille painoa. Ihmiset nähtävästi enemmän elivät vain mukana ja katselivat maailman menoa, eivätkä ajatelleet omaa sisäistä, niinkuin sanoisimme, sivistyttämistään. Ihmiset eivät niin paljon ajatelleet sitä, millä tavalla he tulisivat itse paremmiksi ja pelastuisivat synneistä, kuin ainoastaan sitä, että he ottivat oikealla ja säädyllisellä tavalla osaa ulkonaiseen elämään. Juudan kansa oli erikoisen uskonnollinen, mutta sen uskonnollisuus oli useimmiten siinä, että noudatettiin tiettyjä ulkonaisia menoja. Käytiin synagogissa; oltiin mukana kokouksissa ja kaikissa pyhissä menoissa ja kuunneltiin, kun raamattua luettiin ja selitettiin synagogissa; ja oltiin sitten myöskin erittäin tarkkoja kaikkien niiden puhdistus- y. m. menojen suhteen, joita vaadittiin Mooseksen laissa. Jotkut olivat vähän leväperäisempiä näiden vaatimusten suhteen, ja näitä toiset ylenkatsoivat. Farisealaiset olivat erikoisen tarkkoja, ankaria ja vaativia itsensä ja toisten suhteen kaikissa muotomenoissa, kaikissa persoonallisissa, seremoniallisissa menoissa, jotka alkoivat jo aamulla ja lopuivat sitten illalla.

Kun Stefanos katseli näitä ilmiöitä, hän ajatteli itsekseen: „On kummallista, ettei elämässä eikä laissa ole mitään sellaista ratkaisua, joka oikein nostaisi ihmistä, niin että hän sisäisesti puhdistuisi ja parantuisi.” Hänestä oli tuo uskonnollinen elämä

aivan pintapuolinen. Kyllähän ihmiset olivat kunnan kansalaisia ja kaikella tavalla sivistyneitä, mutta häntä ihmetytti kuitenkin, että, vaikka ihmiset olivat noin kunnan kansalaisia, niin he kuitenkin sisältä olivat jotakuinkin tyhmiä, raakoja ja kovia, sydämettämiä olentoja. Hän melkein pelkäsi ajatella, että siihen olisi syynä hänen oma uskonsa, jumala-käsitteensä, Jehova, joka oli ylen ankara, vihainen ja suuttuvainen. Stefanos ajatteli välistä: „Mitähän minusta oikein tulee, kun näin kriittisesti ajattelen Jumalastakin? Enkö minä ole oikea Jumalaan uskoja, kun minusta tuntuu, että Jumalan ei pitäisi eikä saisi olla sellainen kuin hänestä uskotaan?” – Stefanos sai lohdutusta ainoastaan profeetoista ja heidän kirjoituksistaan, joissa esiintyi suurempi, syvällisempi ja kauniimpi jumalakäsité.

Kun Stefanos oli noin 20–30 vuoden vaiheilla, hän sai kuulla, että Juudeassa esiintyy profeetta, joka puhuu mullistavasti. Niinkuin syvällisesti ja sisäisesti ajatteleva ihminen aina, hänkin oli koko lailla epäilevä. Hän tunsikin ensin, ettei hän tahdo ottaa selvää koko asiasta. Profeettoja ja tällaisia vallankumouksellisia olentoja oli aina esiintynyt silloin tällöin, ja Stefanos ajatteli, että mahtaako tuo natsarealainen, josta kuuluu huhuja, olla mitään. Stefanos ei tuntenut mitään erikoista vetäymystä uuteen profeettaan, vaikka kuitenkin jokin ääni hänen sisässään sanoi, että pitää ottaa selvä asiasta, ennenkuin asettuu varmalle kannalle. Stefanos joutuikin sitten kerran mukaan. Paljon kansaa lähti nimittäin ulos ottaen ruokavaroja mukaansa, sillä he ajattelivat, että voi kestää kauankin, ennenkuin he saavat kuulla tuota profeettaa. Oli nimittäin niin, että kun Jeesus Natsarealainen liikkui ympäri, ei varmasti voinut tietää, minä hetkenä hän mihinkin paikkaan saapui. Huhu vain kertoi, milloin hän tulee, ja silloin etukäteen alkoi ihmisiä kerääntyä, jotta he voisivat saada kuulla ja nähdä tuota uutta profeettaa. Taas oli huhu kulkenut, että Jeesus tulee pian Genetsaretin järven rannalle puhumaan. Silloin Jeesus myöskin antaisi kansan tulla luoksensa parannettavaksi.

Stefanos päätti mennä mukaan tähän tilaisuuteen. Hän pysyi ensin vähän loitommalla katsellen, mutta sitten hän kuitenkin vähitellen tuli lähemmäksi niin, että saattoi kuulla ja nähdä selvästi. Hän näki Jeesuksen ja kuuli hänen puhuvan. Jeesus puhui enemmän kuin opetuslapsilleen, jotka olivat siellä hänen ympärillään. Sitten hän kulki ympäri ja lohdutteli kansaa, paransi sairaita. Ja Stefanos huomasi suureksi ihmeekseen, että tuossahan nyt eräs ihminen puhuu sellaista, jota hän itsekin on aina kaivannut. Hänhän puhuu juuri nyt, että Jumalaa ei palvella sillä tavalla, että suoritetaan kaikenlaisia muotomenoja, vaan Jumalaa palvellaan sillä tavalla, että palvelemme ja autamme toisiamme, olemme hyviä toisillemme. Jumala on kaikkien isä ja meissä kaikissa asuva rakkaus. Stefanos kuuli Jeesuksen näin puhuvan, ja huomasi silloin, että Jeesuksella on aivan sellaista henkeä, hengen voimaa ja elämää, jota Stefanos ei ollut havainnut ja kuullut kenessäkään muussa. Olihan tosin muutamia rabbiineja, hyvin eteviiä puhujia ja muutenkin hyviä ihmisiä, mutta ero oli kuitenkin suuri, sillä vaikka nuo vanhat rabbiinit puhuivat kauniisti ja selittivät hyvin kirjoituksia, niin tuntui aivan siltä, että heidän voimansa oli sittenkin pieni. – Stefanos seiso siellä nojaten kiveen ja kuunteli. Jeesus puhui sillä tavalla, että Stefanos tuns, kuinka hänestä lähti voimaa, kuinka hänen vakaumuksensa ja tietonsa oli suuri. Hänen puheensa avasi aivan kuin valtavia näköaloja. Stefanos näki, kuullessaan Jeesuksen näin puhuvan, kuinka elämä oli käsitettävä aivan toisella tavalla kuin yleensä käsitetään, kuinka elämä ei ollutkaan siinä, että olemme persoonallisia olentoja, että me tällaisina persoonallisina olentoina elämme ja toimimme tässä maailmassa, että se on kaiken olemassaolon A ja O. Vaan Stefanoksesta tuntui siltä, että me ihmiset olimmekin vain Jumalan tänne lähettämiä lapsia tai Isälle, Jumalalle kuuluvia olentoja, joiden tehtävänä oli ainoastaan tuoda Jumala ilmi; ei ajatella lainkaan omaa itseämme, omaa persoonallisuuttamme, omaa syntisyyttämme ja huonouttamme, vaan unohtaa kaikki se;

ihmisten tuli vain elää kokonaan Jumalassa. Semmoinen henki tulvi Stefanokseen Jeesuksesta. Ja Stefanos näki sielunsa silmillä, kuinka elämä täällä maan päällä voisi muuttua aivan toisenlaiseksi, kun me ihmiset vain lakkaisimme uskomasta kaikenlaisiin ulkonaisiin muotoihin, kaikenlaisiin synagogiin ja uskontoihin, ja kun me sen sijasta uskoisimme elämän henkeen ja Jumalaan, tahtoisimme tuoda ilmi ainoastaan Jumalaa, kukin omalta kohdaltamme tahtoisimme ilmentää jumalallista rakkautta, joka meissä kaikissa piilee.

Stefanoksesta tämä kaikki oli niin ihmeellistä, että hänessä tapahtui jonkinlainen muutos. Kun Jeesus puhui, että nyt on aika muuttua, nyt on taivasten valtakunta lähestynyt, nyt teidän täytyy tehdä mielenmuutos, niin Stefanoksesta tuntui, että nyt hän herää ymmärtämään, mitä elämä on. Hän oli ennen kysynyt, miettinyt ja pohtinut ja ei ole päässyt selvyyteen, mutta nyt kaikki äkkiä selviää ja hän näkee, miten asiat ovat. Hän tuntee suurta liikutusta sisässään, ja ei voi sille mitään, että kun hän tuossa syrjässä seisoo, niin kyyneleet tulevat hänelle silmiin.

Nyt on Jeesus lopettanut puheensa, ja koska ihmiset ovat siellä istuneet tuntikausia ja tulleet nälkäisiksi, niin opetuslapset sanovat, että nyt kaikkien pitää syödä. Jeesuskin on samaa mieltä, ja hän kysyy, onko mitään syötävää. Silloin opetuslapset sanovat, että täällä on muutamia leipiä ja muutamia kaloja. „Antakaa ne tänne,” sanoo Jeesus, „minä näytän, että te kaikki voitte tulla ravituiksi.” Jeesus otti leivät, mursi ne ja antoi opetuslapsille. Nämä antoivat leivät taas jollekin toiselle ja sanoivat: „Tehkää te samoin.” Sillä tavalla jokainen antoi toiselle eväitään. Stefanos katselee tätä ja on aivan ihmeissään. Kaikki ihmiset, jotka olivat siellä läsnä olivat niin kiinni Jeesuksen puheissa ja sanoissa, olivat tulleet niin lumoihinsa, että kaikki noudattivat esimerkkiä. Olihan aivan luonnollista, että heillä oli ruokaa mukanaan, koska olivat tulleet kaukaa. He ottivat siis ruokavaransa esille ja jakoivat toisille. Sillä tavalla kaikki läsnäolijat saivat syödäkseen. Ei heidän tarvinnutkaan syödä

paljon, sillä koko tämä rakastava tunnelma, joka levisi toisesta toiseen, ravitsi heitä, niin että heidän nälkensä oli pian tyydytetty. Evankeliumissa kerrotaan, että sitten jäi vielä jätteitä 12 korillista. – Tuo maininta „12 korillista” selvästi todistaa, että monella oli ollut ruokaa mukanaan koreissa, sillä mistä ne korit olisivat sinne erämaahan tulleet, jollei ihmisillä olisi ollut niitä mukanaan. Tässä tapahtui Stefanoksen mielestä sellainen ihme, joka syntyy rakkaudesta. Rakkaudesta jakoivat kaikki toisilleen, mitä heillä oli, ja rakkauden inspiraatiossa, kun kaikki saivat tuntea ihmeellistä liikutusta sydämessään, he myöskin tarvitsivat kovin vähän tullakseen ravituiksi. Stefanos oli tästä hyvin ihmeissään. Hänen mielestään tämä oli todella suurenmoista. Tässä oli jotakin aivan uutta. Sellainen ajatteleva ihminen kuin Stefanos näki, että jos me ihmiset oppisimme tällaista uutta elämää, jos meillä jokaisella olisi halu palvella toista ja antaa toiselle omastamme, silloin kaikki suru, huoli ja puute poistuisi maailmasta, sillä onhan maailmassa olemassa ruokaa kylliksi. Kaikkia tarpeita ja ruokaa on. Kun ihmiset, sen sijaan, että ajattelevat, mitä he voisivat haalia itselleen, ajattelisivat, mitä he voisivat antaa ja millä tavalla palvella, kuinka voisivat osoittaa rakkautta toisilleen, ei olisi mitään puutetta maailmassa. Stefanoksesta tuntui, että sellainen yhteyden tunne voisi vallita ihmisten kesken, sellainen veljeyden tunne, joka sanoo heille: mehän emme saata omistaa mitään tämän maan antimista, sillä nehän ovat luonnon lahjoja. Me teemme työtä, mutta jos luonto ei antaisikaan meille ravintoa, jos se ei palvelisikaan meitä, me emme voisi tyhjältä mitään luoda. Meidän työmme on tosin välttämätöntä täällä maan päällä, mutta itse asiassa se on maapallo, joka meitä elättää ja pitää meistä huolta.

Stefanos jäi niin mietteisiinsä, ettei hän huomannut, kuinka ihmiset alkoivat jo siirtyä pois, ja opetuslapset menivät venheeseen. Jeesus jäi vielä sinne parantamaan sairaita. – „Minä tulen perästä, menkää te vain edellä!” – sanoo Jeesus opetuslapsille. Stefanos kulkee rannalla mietteissään. Alkaa tulla

iltahämärä ja aurinko laskee. Stefanos huomaa istuvansa siellä meren rannalla ja miettivänsä, ihmettelevänsä tätä elämää ja tämän ihmiskunnan kulkua elämän näyttämöllä. Tuuli humisee kauniisti puissa. Stefanos katselee merelle, ja silloin hän näkee veneen, jossa ovat Jeesuksen lähimmät opetuslapset. Nyt hän huomaa, että vene alkaa tulla rantaa kohti, ja hän ymmärtää, että opetuslapset tulevat hakemaan mestariaan. Mutta silloin Stefanos huomaa, kuinka se mestari, joka oli puhunut niin ihmeellisesti hänelle, kävelee vettä pitkin venettä ja opetuslapsiaan kohti. Kun Stefanos tätä katselee, niin hän rupeaa sisässään vapisemaan. Hän ei ollut sellaista koskaan ennen nähnyt. Hän oli kyllä lukenut viisaista rabbiineista, jotka voivat tehdä ihmeitä, mutta tämä ei ollut sillä tavalla ihme. Stefanos vapisee hengessään ja lankeaa polvilleen, sillä siellä kulkee tuo profeetta aaltoja pitkin, eivätkä ne aallot voi hänelle mitään. Ne aivankuin tasaantuvat, missä hän kävelee. Stefanos sai majesteettillisen vaikutelman tästä näystä. Hänestä tuntui aivan, että tuo, joka tuolla kävelee, ei ollut tavallinen ihminen, vaan enemmän kuin ihminen. Hän on todella sellainen, joka on tullut ihmisiä pelastamaan. Sitten hän näki, kuinka opetuslapset venheessä ensin melkein pelästyivät, mutta sitten ottavat mestarinsa venheeseen. — Stefanos lähtee kotiinsa.

Stefanos oli sängen sivistynyt ja oppinut juutalainen. Hän kuului hellenistisiin juutalaisiin ja osasi siis kreikkaa aivan hyvin. Hän oli saanut kreikkalaisen sivistyksen niinkuin Paavali, ja hän oli lukenut kaikkia pyhiä kirjoja ja oli jäsenenä eräässä hellenistisessä synagogassa, jossa hän oli usein keskustellut oppineitten kanssa ja pitänyt itse puheita. Nyt kun hän oli saanut näin voimakkaan vaikutelman, hän ei osannut muuta kuin siellä synagogassa aina puhua tuosta uudesta näkemyksestään, ja jos milloin tuli kysymys tuosta uudesta natsarealaisesta uskosta, niin Stefanos sitä puolusti.

Mutta hän oli kuitenkin sillä tavalla kaino ja vaatimaton olento itse, hän oli mielestään saanut niin paljon tuosta yhdestä

kuulemasta ja näkemästä, tuosta, ainoasta kerrasta, jolloin hän oli natsarealaisen profeetan nähnyt ja kuullut, että hän ei uskaltanut mennä uudestaan Jeesusta tapaamaan, häntä millään tavalla vaivaamaan. Hän ei voinut mennä häntä edes kuuntelemaan, ennenkuin hän oli sulattanut kaiken sen, minkä hän jo oli saanut. Hän itsekseen mietti, punnitsi ja pohti näitä kaikkia asioita, ja hän tunsi, että hänessä oli alkanut uusi elämä.

Me emme huomaa Stefanosta Jeesuksen opetuslasten parissa, ennenkuin Jeesuksen kuoleman jälkeen. Stefanos oli siis ehkä vähän liian varovainen ja liian arka luonteeltaan. Jeesuksen kuoleman jälkeen hän sai kuin tärähdyksen; ja heti kuultuaan, että on muodostettu seurakunta Jerusalemissa, hän riensi sinne ja liittyi seurakuntaan. Silloin kun Jeesus eli, ei ollut mitään kristillistä seurakuntaa. Jeesus oli keskushenkilönä ja hänen opetuslapsensa olivat hänen ympärillään. Opetuslapset hän lähetti maailmaan puhumaan ja saarnaamaan ja hän itse vaelsi ympäri. Mutta kun Jeesus oli kuollut, muodostui heti seurakunta, yhdistys niitten kesken, jotka lukivat itsensä jo kristityiksi ja Jeesuksen seuraajiksi, natsarealaisiksi, niinkuin heitä silloin sanottiin. Apostolit pitivät kokouksia, ja helluntai-ihmeen jälkeen ihmisiä liittyi yhä enemmän heidän joukkoonsa, sillä apostolien puhe oli ylen voimakas.

Stefanos rupesi nyt esiintymään entistä pontevammin myös siinä synagogassa, johon hän kuului. Hän herätti huomiota puheillaan. Ihmiset kuuntelivat Stefanoksen puheita Kristuksesta ja hänen puheitaan uudesta elämästä, mutta eivät heti panneet sitä pahakseen.

Niinkuin tiedämme, kristillinen seurakunta organisoitiin heti alussa. Sillä kun huomattiin, ettei noissa yhteisissä rakkausaterioissa apostoleilla oikein ollut enää aikaa suorittaa kaikkia palveluksia, niinkuin he alussa tekivät, niin he ehdottivat eräässä kokouksessa, että asia jotenkin järjestettäisiin. – Varsinkin noitten hellenististen *diaspora*-juutalaisten taholta oli kuulunut valituksia, että heidän leskistään ei pidetty huolta, vaan

että he jäävät kuin syrjään. — Silloin apostolit päättivät valita 7 miestä pitämään huolta näistä ulkonaisista asioista ja määräisivät: „Valitkaa 7 sellaista henkilöä, jotka teidän mielestänne ovat täynnä viisautta ja pyhää henkeä.” Silloin valittiin 7 miestä, ja ensimmäinen heistä oli Stefanos, sillä kaikkien mieliin muistui heti Stefanos, joka oli niin täynnä viisautta ja pyhää henkeä ja puhui niin kauniisti siellä synagogassa. Kun Stefanos oli tullut seurakunnan diakooniksi, hänestä hävisi viimeinenkin epäröiminen. Hän sai kuin voimaa siitä, että oli nyt kuin leimattu kristityksi, oli nyt Jeesus Natsarealaisen seuraaja. Nyt siitä ei päässyt yli eikä ympäri. Tämähän oli hänen elämänsä ilo ja onni. — Stefanos alkaa nyt rohkeasti puhua. Hän alkaa puhua synagogassa niin rohkeasti, että kuulijat ja rabbiinit tulevat kriittiselle mielelle: „Mitä tämä on? Stefanos on vaarallinen puhuja. — Hän on villitsijä! — Hän puhuu Moosesta vastaan. — Hänhän kumoo Jumalan! — Hänhän on suorastaan Jumalan kieltäjä, ateisti!” — — Ei ollut niinkään helppoa Stefanosta mistään syyttää. Kerrotaan, että hankittiin vääriä todistajia, jotka ottivat todistaakseen, että Stefanos on pilkannut Jumalaa sanomalla, että koko Mooseksen laki on aivan turhanpäiväinen ja saa mennä menojaan ja Jeesus Natsarealainen on tuonut uuden uskon maailmaan. Tuossa omassa synagogassa häntä sitten syytettiin. Stefanos puhui aina loistavasti, sellaisella voimalla, etteivät rabbiinit voineet hänelle mitään ei uskon eikä opillisissa kysymyksissä, eivätkä he voineet häntä edes syyttää mistään synnistä, pahasta ja vääryydestä. Sentähden rabbiinit tarrautuivat siihen syytökseen, että hän puhui Moosesta vastaan. Sitä ei saanut tapahtua. — „Tässä synagogassa me emme voi mitään päättää ja antaa tuomiotamme, vaan sinun on tultava Sanhedrinin (tahi Synedrium), korkeimman neuvoston eteen, ja siellä sinä saat vastata puolestasi.” — Stefanos vedettiin korkeimman rabbiinineuvoston eteen, ja siellä hän piti puolustuspuheensa. Apostolien Teoissa kerrotaan melkein kokonaisuudessaan hänen puolustuspuheensa. Tietysti hän ei ollut puhunut aivan noilla

sanoilla, mutta sisältö on kerrottu kokonaisuudessaan. – Ne, jotka kirjoittivat Apostolien Teot, pitivät hyvin tärkeänä Stefanoksen esiintymistä. – Hänen puolustuspuheensa oli sellainen, ettei siihen voitu mitään sanoa. Kun me tarkastamme tätä puolustuspuhetta, niin huomaamme, mikä siinä on merkillepantavaa. Se on siinä, että Stefanos ymmärtää historiaa, niinkuin mekin ymmärrämme täällä nyt. Hän kertoo Juudan kansan historian uudelleen, ja hän sanoo: „Ettekö näe, että Jumala on johdattanut Juudan kansaa, ja johdatus on nostanut tätä kansaa aina korkeammalle ja korkeammalle. Mooseksen laki on ennen ollut hyvä, mutta nyt on tullut uusi laki, uusi siveysoppi, uusi moraali, ja sen on tuonut Jeesus Natsarealainen. Siihen on meidän tarrauduttava, sillä se on ainoa pelastuksemme.” – Kun Stefanos meni näin pitkälle, että hän rupesi puhumaan Kristuksesta ainoana vapahtajana ja sillä tavalla Mooseksesta, joka oli juutalaisille kaikki kaikessa, niin kaikki rupesivat huutamaan, ja siitä tuli kauhea melu. – Kerrotaan, että Stefanoksen kasvot loistivat kuin enkelin kasvot. Hän näki siellä puhuessaan yhtäkkiä hengen maailmaan, ja näki, kuinka Jeesus kuolemansa jälkeen on siinä hengen maailmassa. Hän näki, että Jeesus Kristus seisoo Isän oikealla puolella. Siinä on salaisuus sanottuna. Asia ei ole niin, että Jumala olisi kolmiyhteinen sillä tavalla, että Isä keskellä ja Poika siinä oikealla puolella. Vaan näillä sanoilla on ilmaistu sitä, mitä Stefanos siinä näyissä näki: „Isä on se suuri avara elämä, joka on kaiken takana, joka on suuri tyhjiys ja pimeys kaikessa, mutta se pimeys on vavahduttavaa rakkautta, ja siinä on Jeesus Kristus elävänä ihmisolentona, vapahtajaolentona keskellä, joka antaa sylinsä ja kätensä koko ihmiskunnalle.” – Meidän on mahdotonta sanoin kuvata, mitä Stefanos siinä näki. Se oli samansuuntaista, mitä Paavali näki Damaskoksen tiellä. Kun Stefanos siinä tämän näyn näki, juuri kun kaikki häntä syyttivät, kun hän näki että hän, joka on niin vähäpätöinen, on saanut kokea, että Jumalan Poika, Jumalan lähettäjä profeetta on tässä mukana, niin hän tunsikin,

ettei ole mitään hätää. Stefanos tuli niin autuaaksi ja onnelliseksi, että hän mykistyi siihen, hän mykistyi pelkästä onnesta. Mutta kaikki nuo rabbiinit alkoivat huutaa ja meluta, ja sanoivat ja huusivat, että tuollainen Jumalan pilkkaaja on heti tapettava. Sitten he ajoivat hänet kaupungin ulkopuolelle ja siellä kivittivät hänet kuoliaaksi. Stefanos vielä ennätti sanoa, että hän antaa henkensä Kristukselle. Hän lankesi polvilleen kun kivet lentelivät joka puolelta. Ja siinä onnentunteessaan ja autuudessaan hän vielä rukoilee ihmisten puolesta: „Isä, älä lue tätä heille synniksi, sillä eiväthän he tiedä, mitä he tekevät!” Siihen hän sitten nukkui.

Kerrotaan, että Paavali (hänen nimensä oli silloin Saul), joka oli samansuuntainen luonne kuin Stefanos, mutta paljon rajumpi ja voimakkaampi, paljon suuremmoisempi olento kuin Stefanos, Saul, joka oli vainonnut kristityitä, oli siellä mukana. Hänelle oli annettu juuri väärien todistajien vaatteet, sillä näiden piti heittää Stefanokseen ensimmäiset kivet. Saul vartioi vaatteita siellä, ja hän näkee kaiken. Hän kuulee Stefanoksen sanat, ja vaikka hän on täynnä pyhää vihaa kristityitä kohtaan, niin häneen jää unohtumaton muisto tästä tapauksesta. Hän on saanut kuin merkin otsaansa. – „Mitähän tämä on?” Hän ei ajattele sitä; hän ei tahdo sitä ajatella; mutta se on syöpyntynyt hänen alitajuntaansa, hänen sieluunsa; hän ei pääse vapaaksi tuosta näystä. – „Mikä tuo on? Mikä tuo elämänymmärrys on? Mikä on tuo natsarealainen, joka saa noin ihmisen kuolemaan?” – Tuo vaikutelma jää Sauliin; ja sittenhän hänestä tuli Paavali – Paulus –; ja Damaskuksen tiellä hän itse herää ja näkee samaa kuin Stefanos näki.

Siis, niinkuin kaikissa kirkoissa sanotaan, on huomattu, että Stefanoksen marttyyrikuolema ja hänen viimeiset sanansa ja rukouksensa herättivät kristikunnan suurimman apostolin ja esitaistelijan. Oli aivan kuin Stefanos olisi saanut antaa tuon ensimmäisen siemenen tulevalle Paavalille. Juuri sentähden on Stefanosta katolisessa kirkossa kunnioitettu ja päivää, hänelle

omistettu ja hänet pyhimykseksi nimitetty, juuri sentähden, että hänellä on ollut suuri merkitys kristinuskon ja kristikunnan historiassa. Emme tiedä, olisiko Saul saanut niin voimakkaan herätyksen ja tullut niin suureksi apostoliksi, ellei hänen elämässään olisi ollut tuota episodtia: kun hän katseli Stefanosta ja kun Stefanoksen katse kohtaa hänet.